

«Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΑΜΦΙΣΗΜΙΑΣ ΚΑΙ ΡΟΛΩΝ»

Ο συγγραφέας Κώστας Ακρίβος μιλάει για το νεότερο μυθιστόρημά του «Ανδρωμάχη», που ακολουθεί την ηρωίδα μετά την πτώση της Τροίας

ΜΕ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΟΥΡΜΟΥΛΗ

ε φανερές επιρροές από την παράδοση και κυρίως την ποιητική του Ομήρου, ο Βολιώτης Κώστας Ακρίβος στο τελευταίο του βιβλίο («Ανδρωμάχη», Μεταίχμιο) προσπαθεί να πραγματοποιήσει μια ελεύθερη απόδοση για τα πρώτα χρόνια της εξορίας της μυθικής συζύγου του Εκτορά. Μετά την πτώση της Τροίας, παρακολουθούμε την πορεία της Ανδρ(ω)μάχης στα εδάφη της Θράκης και της Ηπείρου. Με αφορμή τον μύθο και μέσα από αυτόν, ο Ακρίβος περιγράφει το άχθος μιας σύγχρονης γυναίκας, ενός τραγικού προσώπου, προς την κατάκτηση της ταυτότητάς της σχεδόν εκ του μηδενός. Αναπαριστώντας τον σωματικό και ηθικό ευτελισμό της Ανδρωμάχης, δίνει φωνή στον αγώνα των ηττημένων.

■ **Γιατί Ανδρωμάχη με «ω» στον τίτλο του τελευταίου σας βιβλίου; Τι σας παρακίνησε στη συγκεκριμένη ηρωίδα;**
Ηρώας ή ηρωίδα γίνεσαι όταν ξεπερνάς τα όριά σου, ψυχικά και σωματικά, προκειμένου να υπερασπιστείς

το συλλογικό καλό· μπορεί αυτό να είναι ο αγώνας για την πατρίδα, μπορεί η προσπάθεια να σώσεις έναν συνάνθρωπό σου στα κύματα της Μεσογείου ή μέσα από ένα φλεγόμενο βαγόνι τρένου. Από τη στιγμή ωστόσο που η ζωή σου τραβάει επάνω της σαν μαγνήτης κάθε λογής συμφορές, όπως συμβαίνει με την περίπτωση της Ανδρωμάχης, τότε μάλλον για τραγικό πρόσωπο μιλάμε και όχι για ηρωίδα. Το όνομα της το χάρισαν οι δικοί της σαν ευχή για να μάχεται όπως ένας άνδρας, αν τυχόν και βρισκόταν ποτέ σε κάποια δεινή θέση. Ομως, κατά κακή της τύχη ένα πλήθος ανδρών σημάδεψαν και κηλίδωσαν τη ζωή της. Για το εσκεμμένο ορθογραφικό λάθος του τίτλου ίσως βρήκα «άλλοθι» στον Στρατή Τσίρκα που, θέλοντας να εγκωμιάσει την αγνότητα μιας δικής του μυθιστορηματικής ηρωίδας, άλλαξε κατά ένα γράμμα το όνομά της και έτσι μας χάρισε την ανεπανάληπτη «ΑΡΙΑΓΝΗ».

■ **Με ποιο τρόπο σάς έχει επηρεάσει η ομηρική δραματουργία, η οποία είναι πιο φανερή στα έργα σας;**
Εχω ακόμη στα αφτιά μου τα λόγια του Ιωάννη Κακριδή, που τα άκουσα μαθητής Γυμνασίου: «Μονάχα σγδόντα οκτώ παππούδες μάς χωρίζουν από τον Ομηρο» – τόσο κοντά βρισκόμαστε με εκείνη την εποχή. Για πολλά χρόνια αργότερα ήμουν ευτυχής που χρειάστηκε να διδάξω την Ιλιάδα και την

■ «Το να μπορέσω να αποδώσω λογοτεχνικά έναν γυναικείο χαρακτήρα ήταν το στοίχημα που έβαλα με τον εαυτό μου» λέει ο Κώστας Ακρίβος για το τελευταίο του μυθιστόρημα

Info

Κώστας Ακρίβος, «Ανδρωμάχη», εκδ. Μεταίχμιο, σελ. 144

Οδύσσεια στο σχολείο. Παράλληλα, διάβαζα και παρακολουθούσα τις μεταμορφώσεις των ομηρικών επών στη λογοτεχνία: Τζόις, Γουόλκοτ, Καζαντζάκης, Ατγουντ, Οντεν... Συνειδητοποιείσα λοιπόν πως ο Ομηρος είναι η αρχή όχι μόνο της ελληνικής μα της παγκόσμιας λογοτεχνίας, καθώς στα έργα του εντοπίζονται τα βασικά συστατικά και της ποίησης και της μυθιστοριογραφίας: χαρακτήρες, χωροχρόνος, πλοκή, λογοτεχνικότητα, επίκληση στην έμπνευση. Επομένως, από αυτή τη διαρκή ενασχόληση και την αγάπη προέκυψαν και η τωρινή «Ανδρωμάχη» και μερικά χρόνια νωρίτερα η συλλογή διηγημάτων «Τελευταία νέα από την Ιθάκη».

■ **Η ηρωίδα σας βρίσκεται στον δρόμο της εξορίας μετά την πτώση. Τι αναζητά αυτή η σύγχρονη εν τέλει γυναίκα; Τι την κυνηγά;**
Η δυστυχία με οποιαδήποτε μορφή (πόλεμος, προσφυγιά, εξορίες, φτώχεια, καταστροφές από φυσικά φαινόμενα...) είναι σαν τον άνεμο: δεν γνωρίζει σύνορα ή χώρες. Ανά πάσα στιγμή μπορεί να επισκεφτεί τον καθένα και να τον ξεβιβάσει από την αμεριμνησία και τον εφησυχασμό του ανέμελου βίου. Το είδαμε πρόσφατα στους γείτονές μας με τον σεισμό, το παρακολουθούμε εδώ και πάνω από έναν χρόνο με τον πόλεμο στην Ουκρανία, το βιώσαμε πικρά με την τραγωδία στα Τέμπη. Όταν κυριεύεται η Τροία, η Ανδρωμάχη πιστεύει πως έχει φτάσει στο αποκορύφωμα της δυστυχίας, με τον θάνατο του Εκτορά και το απάνθρωπο τέλος του γιου της Αστυνάκτα. Θα ακολουθήσει όμως ένας νέος κύκλος σωματικού και ηθικού ευτελισμού, με την αιχμαλωσία και τον βιασμό της. Παθαίνει, λοιπόν, λίγο πολύ ό,τι και πολλές γυναίκες που ακόμα και σήμερα βρίσκονται είτε από την πλευρά των ηττημένων είτε γίνονται θύματα μιας εξουσίας, που τους στερεί το δικαίωμα να ελέγχουν οι ίδιες το σώμα τους ή την αξιοπρέπειά τους. Και όλα αυτά σε μια εποχή η οποία επαίρεται ότι έχει κατακτήσει το αγαθό της τεχνητής νοημοσύνης... Επίκαιρη δυστυχώς η Ανδρωμάχη με όλα αυτά που βλέπουμε να συμβαίνουν γύρω μας (γυναικοκτονίες, βιασμοί κ.ά.), όμως θα ήταν λάθος να ψάχνουμε τις αιτίες στην κακοδαιμονία και όχι στην απουσία του ανθρωπισμού και του εκδημοκρατισμού.

■ **Πώς συμβαίνει συγγραφικά και ψυχικά η διεξοδός σας σε έναν απαιτητικό χαρακτήρα όπως εδώ;**
Χρειάστηκε μεγάλος κόπος μέχρι να καταφέρω να εισχωρήσω στη γυναικεία ψυχολογία και στη συνέχεια να υποδυθώ σε πρωτοπρόσωπη αφήγηση μια αντίστοιχη φωνή. Νομίζω, ωστόσο, πως αυτό είναι η λογοτεχνία: ένα παιχνίδι αμφισημίας, αλληγορίας, μεταμφιέσεων, υπαινικτικότητας, πολλαπλών ρόλων, θεματικής ποικιλίας, ξεβιγμάτων από το εγώ. Ανασυνθέτουμε αλλότριες ζωές για να αποκτήσει πρόσωπο η δική μας αγωνία.

■ **Η πολιτική ανησυχία έχει επιστρέψει στην πεζογραφία μας, αναδεικνύεται εκ νέου, όπως και η ιστορία. Εσείς πώς το βλέπετε αυτό;**
Γεγονός είναι πως η πεζογραφία μας συνεχίζει να λειτουργεί σαν την ενochλική αλογόμυγα για τα κακώς κείμενα της πολιτικής ζωής, ιδίως σήμερα που πολλές ατομικές ελευθερίες καταπατούνται ανεφθάρστα, χωρίς παρ' όλ' αυτά να πέφτει στην παγίδα της στρατευμένης ή της στοχευμένης λογοτεχνίας, παρά κάνοντάς το με έναν λοξό όσο και αποτελεσματικό τρόπο. Από την άλλη, δεν είναι παρήγορο που επιτέλους στη χώρα μας το λεγόμενο ιστορικό μυθιστόρημα έκανε στροφή και εκεί που σε προηγούμενες δεκαετίες λιβανίζονταν ηρωικοί πρόγονοι, έφερε στο προσκήνιο τις σκιές και τα λάθη του παρελθόντος και, το σημαντικότερο, έδωσε φωνή για να ακουστεί ο άλλος: ο «αντίπαλος» και ο «εχθρός». Μάλιστα, μια τέτοια τάση δεν την παρατηρούμε μονάχα σε δόκιμους συγγραφείς αλλά, αυτό είναι ίσως το πιο ευχάριστο, και σε νέους δημιουργούς, που δεν διστάζουν να δουν με άλλο μάτι τον Εμφύλιο λόγω χάρη ή το τραύμα του '22.

■ **Πείτε μας τι σας τράβηξε στη λογοτεχνία και τι σας κρατά ακόμη εκεί;**
Το αίνιγμα του θανάτου – η «εκδρομή» της ζωής.